

GOVERNMENT DIPLOMA IN CO-OPERATION AND ACCOUNTANCY

SATURDAY, 24th MAY 2025

(Time : 2.00 P.M. to 5.00 P.M.)

(Maximum Marks - 100)

HISTORY, PRINCIPLES AND MANAGEMENT IN CO-OPERATION

PAPER - IV

(Version - English and Marathi)

- N. B. :-** (1) Question No. 1 is compulsory.
(2) Attempt any four questions from 2 to 6.
(3) English version shall be considered as authentic.

	Marks
1. (A) Choose the correct option and rewrite the sentence.	10
(1) Institution in which agriculture land is collected from the members but the ownership of land remains to the members is called as	
(a) Co-operative Agriculture Reforms Society.	
(b) Co-operative Community Farming Society.	
(c) Co-operative Joint Agriculture Society.	
(d) Non of these.	
(2) National Agricultural Co-operative Marketing Federation of India (NAFED) was established in	
(a) 02nd October 1956	(b) 02nd October 1958
(c) 02nd October 1960	(d) 02nd October 1962
(3) The Maharashtra Money Lending (Regulation) Act, 2014, came into force on	
(a) 16th January 2014	(b) 16th March 2014
(c) 16th May 2014	(d) 16th July 2014
(4) According to B. Shivraman Committee Report, was established on 12th July 1982.	
(a) NABARD	(b) SBI
(c) IDBI	(d) VAMNICOM
(5) In 1949, the first Co-operative Sugar Factory was started at	
(a) Nashik	(b) Pravaranagar
(c) Kolhapur	(d) Satara
(6) India's first Cotton Pinjani Society was established in in 1917.	
(a) Mysore State	(b) Gujrat State
(c) Andhra State	(d) Punjab State
(7) is a process which reduces the involvement of the state or public sector in country's economic activity.	
(a) Privatisation	(b) Globalisation
(c) Liberalisation	(d) Democracy

(8) The Co-operative movement in India was established in the year

- (a) 1915 (b) 1904
(c) 1954 (d) 1960

(9) National Dairy Development Board was established in the year

- (a) 1982 (b) 1957
(c) 1965 (d) 1974

(10) The District Central Co-operative Bank have been established under the Co-operative Act of

- (a) 1960 (b) 1958
(c) 1904 (d) 1912

1. (B) Match the Following.

10

Group 'X'

Group 'Y'

(1) Co-operative Court Established	(a) 1884
(2) Test Audit	(b) 12th July 1982
(3) Land Improvement Act	(c) 1914
(4) NABARD	(d) 81 (3) (c)
(5) Mclagun Committee	(e) 1st March 1975

2. (A) Describe objectives of MSAMB in short.

10

(B) Describe Functions of Maharashtra State Khadi and Village Industries Board in short.

10

3. (A) State role of Co-operative law in development of Co-operative movement in Maharashtra.

10

(B) Briefly explain the recommendations of Vaidyanathan Committee on STCCS and LTCCS.

10

4. (A) Explain the difference between Co-operation and Socialism.

10

(B) Explain importance of Education and Training in Co-operation.

10

5. (A) Elaborate the rights of Auditor of Co-operative Societies as per the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.

10

(B) Explain in brief Seven Principles of Co-operation.

10

6. (A) Describe role played by Co-operative Societies in socio-economic development.

10

(B) What challenges and opportunities are presented by Liberalisation, Privatisation and Globalisation to Co-operative sector ? Give a short note.

10

सूचना :- (१) पहिला प्रश्न अनिवार्य आहे.

(२) प्रश्न क्र. २ ते ६ मधील कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.

(३) इंग्रजी माध्यमातील प्रश्नपत्रिका अधिकृत समजावी.

गुण

१०

१. (अ) खालील पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

(१) ज्या संस्थेमध्ये सभासदांकडील शेतजमीन एकत्र केली जाते, मात्र त्यावरील मालकी हक्क सभासदांकडे, शेतकऱ्यांकडे कायम अबाधित राहतो तिला

(अ) सहकारी शेतसुधार संस्था

(ब) सहकारी सामुदायिक शेती संस्था

(क) सहकारी संयुक्त शेती संस्था

(ड) यापैकी नाही.

(२) राष्ट्रीय कृषी सहकारी विपणन संघ (NAFED) याची स्थापना रोजी झाली.

(अ) ०२ ऑक्टोबर १९५६

(ब) ०२ ऑक्टोबर १९५८

(क) ०२ ऑक्टोबर १९६०

(ड) ०२ ऑक्टोबर १९६२

(३) महाराष्ट्र सावकारी (नियमन) अधिनियम, २०१४ हा कायदा दिनांक रोजी अंमलात आला.

(अ) १६ जानेवारी २०१४

(ब) १६ मार्च २०१४

(क) १६ मे २०१४

(ड) १६ जुलै २०१४

(४) बी. शिवरामन समितीच्या अहवालानुसार दिनांक १२ जुलै १९८२ रोजी ची स्थापना झाली.

(अ) नाबार्ड

(ब) स्टेट बँक ऑफ इंडिया

(क) आय.डी.बी.आय.

(ड) वैकुंठ मेहता सहकारी प्रशिक्षण संस्था

(५) सन १९४९ मध्ये भारतातील पहिला सहकारी साखर कारखाना येथे सुरू झाला.

(अ) नाशिक

(ब) प्रवरानगर

(क) कोल्हापूर

(ड) सातारा

(६) भारतातील पहिली कापूस पिंजणी संस्था सन १९१७ मध्ये येथे स्थापन झाली.

(अ) म्हैसूर राज्य

(ब) गुजरात राज्य

(क) आंध्र राज्य

(ड) पंजाब राज्य

(७) ही एक प्रक्रिया आहे, जी देशाच्या आर्थिक क्रियाकलापामध्ये राज्य किंवा सार्वजनिक क्षेत्रांचा सहभाग कमी करते.

(अ) खाजगीकरण

(ब) जागतिकीकरण

(क) उदारीकरण

(ड) लोकशाही

- (८) भारतातील सहकारी चळवळ सन मध्ये स्थापन झाली. गुण १०
- (अ) १९१५ (ब) १९०४
- (क) १९५४ (ड) १९६०
- (९) राष्ट्रीय दुग्ध विकास मंडळाची स्थापना साली करण्यात आली.
- (अ) १९८२ (ब) १९५७
- (क) १९६५ (ड) १९७४
- (१०) च्या सहकारी कायदानुसार जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची स्थापना करण्यात आली.
- (अ) सन १९६० (ब) सन १९५८
- (क) सन १९०४ (ड) सन १९९२
- (ब) योग्य जोड्या लावा. १०
'X' गट	'Y' गट
(१) सहकार न्यायालय स्थापना	(अ) १८८४
(२) चाचणी लेखापरीक्षण	(ब) १२ जुलै १९८२
(३) जमीन सुधारणा कायदा	(क) १९१४
(४) नाबार्ड	(ड) ८१ (३) (क)
(५) मॅक्लेगन समिती	(इ) १ मार्च १९७५
२. (अ) MSAMB ची उद्दिष्टे थोडक्यात विशद करा. १०
- (ब) महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळाची कार्ये थोडक्यात सांगा. १०
३. (अ) महाराष्ट्राच्या सहकारी चळवळीच्या विकासात सहकारी कायद्याची भूमिका स्पष्ट करा. १०
- (ब) वैद्यनाथन समिती (STCCS and LTCCS) च्या शिफारशी थोडक्यात स्पष्ट करा. १०
४. (अ) सहकार व समाजवाद यातील फरक स्पष्ट करा. १०
- (ब) सहकार शिक्षण व प्रशिक्षणाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
५. (अ) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा, १९६० अन्वये सहकारी संस्थांच्या लेखापरीक्षकांचे अधिकार व जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. १०
- (ब) सहकाराची सात तत्त्वे थोडक्यात स्पष्ट करा. १०
६. (अ) सामाजिक व आर्थिक विकासातील सहकारी संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा. १०
- (ब) उदारीकरण, खाजगीकरण व जागतिकीकरणामुळे सहकारी क्षेत्रापुढे कोणती आव्हाने आणि संधी निर्माण झाल्या आहेत ? टीप द्या. १०